

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
TOREK
14. FEB.
1989
Letnik XLIV.
Štev. 12 (2435)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 7 šil.
700 din
P. b. b.

M. Sturm odločno proti neonacizmu

Naše žrtve so prevelike, da bi dovolili omalovaževati prispevek koroških Slovencev k osvoboditvi Avstrije izpod nacifašizma. Tako je poudaril dr. Marjan Sturm minulo nedeljo na pokopališču v Svečah, kjer smo se poklonili spominu narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaža in njegovih tovarišev, ki so pred 45 leti padli v boju proti okupatorju. Sturm je nadalje dejal, da se tretja svetovna vojna ni končala 8. maja 1945 temveč pozneje, ker so se partizani morali spopasti še z begunci – sodelavci Hitlerjeve Nemčije. Zato je Sturm tudi ostro obsodil namero za postavitve spomenika odvedencem v Celovcu, ki so že kot ilegalni nacisti in poznejši kvistlingi sodelovali z nacističnim režimom.

Nadalje je tajnik ZSO opozoril na članek v zborniku svobodnjaške stranke, v katerem javno poveljujejo nacizmu. Z vso odločnostjo je zahteval, naj se varnostni organi oz. notranje ministrstvo vključijo in preprečijo postavitve spornega spomenika v Celovcu in sprožijo kazenski postopek proti širjenju nacistične ideologije, kar je v nasprotju z določili državne pogodbe in zakona o prepovedi kakršnegakoli oživljanja nacistične miselnosti v Avstriji.

Praznik solidarnosti

Nekaj sto ljudi se je udeležilo solidarnostnega praznika v Sentprimozu. Prof. Peter Gstettner je učiteljici Siegrid Binder iz Gradca predal pisalni stroj z dražbe (slika zgoraj). Ob zvokih Brujev so se razveselili tudi otroci (slika levo).

Človekove pravice v letu 88: ZDA omenjajo tudi šolsko vprašanje!

V letnem poročilu ameriškega zunanjega ministrstva o spoštovanju človekovih pravic v letu 1988 v 169 državah sveta je omenjena tudi Avstrija. Na sedmih straneh je opisano stanje na področju človekovih pravic v Avstriji, v petem poglavju pa je omenjena tudi problematika dvojezičnega šolstva na Koroškem.

Med drugim je omenjeno, da Avstrija sicer spoštuje človekove pravice avstrijskih manjšin, da pa je v letu 1988

slovenska manjšina na Koroškem izrazila „svojo zaskrbljenost nad prihodnostjo slovenskega pouka na osnovnih šolah v tej zvezni deželi.“

V poročilu so tudi omenjene „nemške skupine“, ki so zahtevale spremembe na šolskem področju, ter zabeležen „strah Slovencev, da bi te spremembe privedle do omejevanja uporabe slovenskega jezika na številnih ljudskih šolah na Koroškem“. Poročilo še navaja, da bil sklenjen „neki kompromis“ „četudi za

obe strani ne popolnoma zadovoljiv“.

Avstriji je sicer v določeni meri uspelo omiliti kritiko, vendar pa internacionalizacija šolskega vprašanja s strani koroških Slovencev ni ostala brez sadov. Iz poročila je namreč jasno razvidno, da se je slovenska narodna skupnost borila in izrekla proti takemu ločevalnemu šolskemu modelu in da ga tudi danes v veliki večini odklanja.

V poročilu pa najdemo do-

sti pohvalnih besed za Sovjetsko zvezo, Poljsko in Madžarsko, ostra kritika pa je izrečena na račun Izraela. Navedenih je 366 Palestincev, ki so jih ubili izraelski vojaki (na posebej brutalen način), omenjene so aretacije, rušenje hiš pripadnikov Palestincev, uvedba izjemnega stanja na zasedenih ozemljih itd.

Izrael je na obtožbe takoj reagiral. Ugotavlja, da so trditve „pretirane“ in „da je Izrael edina demokracija na tem področju.“

PREBERITE

- 2 Volilni sestanki „Drugačne Koroške/Das andere Kärnten“
- 3 Vestnikov intervju z dr. Matjažem Kmeclom
- 4 Heute im „Slovenski vestnik“
- 5 Januš, Merkač in Bister novi člani PEN
- 6 Tadej Slabe: V vertikali je njegovo življenje
- 7 Vestnikov večer na Ziljski Bistrici
- 8 Regina Smrtnik in Izidor Karničar zmaga v Lepeni

Predstavniki združenj borcev NOV iz Kranja in Jesenic ter ZKP in ZSO so se padlim borcem poklonili s polaganjem vencev.

Svečanost v spomin V.-Tomaža

Zveza koroških partizanov je v nedeljo v Svečah priredila spominsko svečanost, na kateri smo se poklonili spominu narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaža in soborcev, ki so pred 45 leti padli v boju proti fašizmu. Ob tej priložnosti se je zbralo mnogo bivših partizanov in antifašistov z obeh strani meje. Predsednik Občinskega odbora ZZB Jesenice Stanislav Križnar je ob tej priložnosti dejal, da zaradi trenutnih težav ne smemo zmanjševati pomena narodnoosvobodilne vojne, kaj šele omalovaževati njenih herojskih dosežkov. Na svečanosti so nastopili moški pevski zbor Vintgar-Blejska Dobrava, recitatorja z Jesenic, spregovoril pa je dr. Marjan Sturm.

V soboto sta Nadstrankarski komite za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem in SPD „Danica“ izvedla solidarnostni praznik za univ. prof. dr. Petra Gstettnerja. Da ta solidarnost ni le prazna fraza, je najbolje potrdilo več sto ljudi, ki se je udeležilo prireditve v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. S svojo udeležbo so izrazili podporo avtorju knjige „Zwang-HAFT Deutsch?“, zaradi katere se mora zagovarjati pred sodiščem. V posebni brošuri Gstettner to delo imenuje „Knjiga proti kratki pameti-proces za obujanje spomina“.

Več sto ljudi je v Šentprimozu izrazilo solidarnost s prof. Petrom Gstettnerjem.

Solidarni s prof. Gstettnerjem – Več sto ljudi na prazniku!

MIHA PASTERK

Kdor morda še ni bil povsem prepričan o solidarnosti s prof. Gstettnerjem, se je najpozneje v soboto lahko prepričal, da mnogim slovensko in nemško govorečim demokratom v deželi solidarnost pomeni več kot samo prazno besedo. To so potrdili s tem, da so do zadnjega kotička napolnili dvorano kulturnega doma in tako izpovedali svojo povezanost z obtoženim. Nekateri, ki pa se praznika niso mogli udeležiti, so poslali solidarnostne telegrame. Z Dunaja se je oglasila dolgoletna sodelavka nadstrankarskega komiteja Maria Halmer, iz Innsbrucka odvetnik dr. Paul Flach, ki je ogorčen nad izjavami sodnika Kaisera, ter dr. Alexander Langer, poslanec Alternativne liste na Južnem Tirolskem.

Številne udeležence solidarnostnega praznika je pozdravil Mladinski zbor SPD „Danica“ pod vodstvom Sonje Marko. Nadalje pa so prvi del sporeda

oblikovali ansambel „Drava“ iz Borovelj, ansambel „4J“, ki je s kabaretnim vložkom izrekel nekaj krepkih na račun obeh osrednjih organizacij in Silvija in Eda Velik. Tudi njima komunikacija med Slovenci povzroča preglavice, kar sta izrazili v pesmi o dveh Slovencih pri Joklnu. V imenu prirediteljev je spregovoril dr. Marjan Sturm. Poudaril je, da mora biti v tem trenutku sleherni izmed nas solidaren s prof. Gstettnerjem, kakor je on solidaren z nami. Sturm je nadalje dejal, da je Gstettnerjeva zasluga, da je šolsko vprašanje preseglo ozke meje Koroške in postalo vprašanje širšega razpravljanja v strokovnih in demokratičnih strukturah v Avstriji. Njegova zasluga je, je dejal Sturm, da je prodrla zavest, da je manjšinsko vprašanje vprašanje demokracije in da je zanj odgovorna celotna avstrijska demokratična javnost. Sodelovanje s prof. Gstettnerjem v zadnjih letih pa je Sturm imenoval začetek nove kvalitete sodelovanja med koroškimi Slo-

venci in nemško govorečimi demokrati. V sodelovanju s celovško univerzo, rektorsko konferenco in z nad tristo organizacijami, ki so bile solidarne s Slovenci, pa vidi Sturm uveljavljanje „Drugačne Koroške“, kar je prof. Gstettner imenoval interetnični

pakt med slovensko in nemško govorečimi. Sturm je končal z mislijo, da če danes izražamo našo solidarnost s prof. Gstettnerjem, potem to počnemo v zavesti, da bo le narodna skupnost, ki se samozavestno bori za svoje pravice, preživela. Za to pa nam je prof. Gstettner zgled samozavestnega borca. „Kot tak je postal eden izmed nas“, je ob bučnem aplavzu dejal Sturm.

Na sporedu je bila tudi dražba pisalnega stroja, s katerim je avtor napisal svojo knjigo. Stroj si je pridobila učiteljica Siegrid Binder iz Gradca. Kot je dejala, pa ga bo dala ponovno na dražbo na solidarnostnem prazniku v Gredcu. Izkupiček bo namenjen stroškom za proces, kot je temu namenjen tudi celotni

izkupiček solidarnostnega praznika v Šentprimozu.

Drugi del je poleg nastopa Reinharda Šellnerja oblikovala gradiščansko-hrvaška rock skupina „Bruji“, še prej pa je spregovoril prof. Peter Gstettner. Dejal je, da zanj kot znanstvenika veljajo ista načela, ki so zapisana v ustanovni listini celovške univerze. To pomeni, da si prizadeva za demokracijo in za svobodo znanosti, ki je tudi ustavnopravno zajamčena. V duhu načel univerze in svojih lastnih je tudi napisal knjigo, zaradi katere se mora zagovarjati pred sodiščem. Kakor je ob koncu dejal, pa je knjiga bolj namenjena prihodnji generaciji in manj sedanjemu rodu „Abwehrkämpferjev“.

Vsi nastopajoči so iz solidarnosti do prof. Gstettnerja nastopili brezplančno, društveniki iz Šentjanža pa so izkoristili priložnost, da so mu predali izkupiček novoletne prireditve v Šentjanžu. Vzdušje na solidarnostnem prazniku je bilo pravo doživetje.

Volilni sestanki „Drugačne Koroške“

Železna Kapla: v torek, 14. 2. 1989, ob 19.30 uri, v hotelu „Obir“

Škofiče: v petek, 17. 2. ob 19.30 uri, v društveni sobi nad posojilnico v Škofičah.

Bekštanj: v nedeljo, 19. 2. 1989, ob 10. uri, v gostilni „Pri Pušniku“ v Ratencah

Bilčovs: v nedeljo, 19. 2. 1989, ob 19.30 uri, v gostilni „Pri Miklavžu“

Šentjakob v Rožu: v torek, 21. 2. 1989, ob 19.30 uri, v posojilnici

Globasnica: v sredo, 22. 2. 1989, ob 19.30 uri, v gostilni „Pri Šoštarju“

Sele: v nedeljo, 26. 2. 1989, ob 11. uri, v farnem domu.

Kotmara vas: v ponedeljek, 27. 2. 1989, ob 19.30 uri, v gostilni „Pri Mežnarju“

Žitara vas: v torek, 28. 2. 1989, ob 19.30 uri, v posojilnici v Miklavčevem

Darujte za volilni sklad „Drugačne Koroške“: Kto.-štev. 32 748 pri Zvezi-bank Celovec.

Današnji številki Slovenskega vestnika je priložena položnica, katere se poslužite in darujte za volilni sklad „Drugačne Koroške“! (Kto.-štev. 32 748 pri Zvezi-bank Celovec).

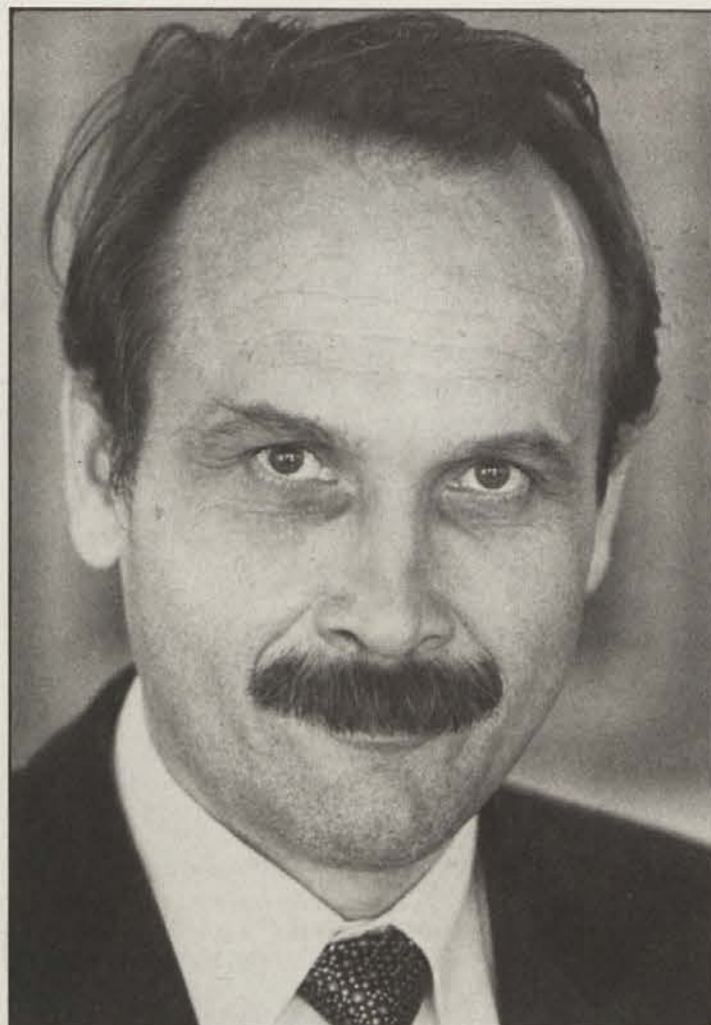

Tudi dr. Marjan Sturm in dipl. inž. Feliks Wieser sta podprla prof. Gstettnerja (slika levo), Silvija in Eda Velik (desno) pa sta kritično ocenili zadržanje Slovencev.

Prof. dr. Matjaž Kmecl, član CK Zveze komunistov Slovenije in bivši predsednik Republiškega komiteja za kulturo SR Slovenije, je bil 3. februarja slavnostni govornik na Prešernovi proslavi Dunajskega krožka in Slovenskega kulturnega društva Ivan Cankar v Palfijevi palači na Dunaju. Veličino, za slovenski narod odločilni literarni in kulturnopolitični pomen Franceta Prešerna je prof. Kmecl povezal s pomembnimi evropskimi dogodki, ki so imeli svoj odraz tudi v slovenski kulturni in politični

samobitnosti: francosko revolucijo (1789), kratkim dahom svobode ob marčni revoluciji (1848) in končno tudi osvobodilnim gibanjem slovenskih partizanov proti fašističnemu okupatorju, kateremu se uprli s puško v roki, v nahrbtnikih pa se je često poleg najnujnejših stvari našel tudi zvezek s Prešernovimi poezijami... Prof. dr. Kmecl je bil ob tej priložnosti pripravljen odgovorjati za Slovenski vestnik. Težišče razgovora so bili kajpada aktualni dogodki v matični domovini.

„Ne le kulturni boj, tudi prizadevanja za politično suverenost!“

Prof. dr. Matjaž Kmecl, prejšnji minister za kulturo SR Slovenije in sedanji član CK ZK Slovenije.

IGOR SCHELLANDER

Slovenski vestnik: Razprave v Centralnem komiteju ZKS, ustanavljanje organizacij in zvez, ki se sicer še ne razglašajo za stranke, pa vendarle si kot cilj postavljajo uvedbo političnega pluralizma in parlamentarne demokracije, vse to je tačas v Sloveniji na dnevnem redu. Kako globoko segajo trenutna dogajanja v kulturno in politično življenje? Kakšna so njihova ozadja? Kaj vse to pomeni? Je to poskus spreminjanja slovenske pretežno kulturne samozavesti v novo, politično?

Matjaž Kmecl: Slovenci smo se dejansko identificirali z narodno kulturo; vendar le bolj iz stiske kot zaradi česa drugega. Ko smo začeli s svojim narodnim prebujanjem ob koncu 18. stoletja, skupaj z drugimi narodi v Evropi pa potem v 19. stoletju, smo vedno bolj zgroženi opazili, da smo neke vrste drobiž v Evropi, da smo majhni in razmeroma nebolgljeni, in da najbrž na običajen način, se pravi z vojsko, policijo ali z gospodarsko močjo, ne moremo oblikovati svojega naroda. Zato se je boj za moderni slovenski narod začel na področju kulture. Toda ves ta boj je ves čas trajal tudi v političnih prizadevanjih.

To se je izkazalo že ob koncu 19. stoletja, potem pa ob prvi veliki politični odločitvi po razpadu Avstro-ogrske monarhije, ko se je bilo treba odločiti, ali ostanemo v okviru te velike monarhije, ki je pokala po vseh šivih in se je potem postopoma prelevila v republiko, ali pa se vključimo v južnoslovansko državo. V to državo smo vstopili po pre-

hodni fazi, ki traja skozi november leta 1918, in ko je obstajala Jugoslavija kot neke vrste pogojno državno ozemlje v obsegu, kakšnega so južni Slovani poseljevali v okviru Avstro-ogrske monarhije, to se pravi Slovenija, Hrvaška, Vojvodina, Bosna in Hercegovina. Takrat smo se vključili kot samostojen subjekt in država se je sprva imenovala kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Temeljni subjekti naj bi bili razvidni. Kasneje se je to skušalo vedno znova pomešati, poenotiti, češ ena država, en kralj, en jezik, ena kultura, en narod itn., vendar smo vztrajali pri svoji individualnosti, in ta se je potem pravzaprav izrazila prav leta 1941, ko smo že dobra dva tedna po okupaciji ustanovili svoj osvobodilni odbor in ko so se že zelo zgodaj začele prve partizanske akcije. Med zadnjo vojno smo izoblikovali tudi svoj prvi parlament – to je Kočevski zbor narodnih odposlancev. Imeli smo torej svojo vlado, svojo vojsko, in v novo Jugoslavijo smo vstopili spet kot samostojen politični in narodni subjekt, formirani v vsem, tudi s svojo vojsko.

Tako sedaj praktično že zelo dugo živimo tudi politično življenje. Seveda pa se naš politični delež in naša politična suverenost v današnji Jugoslaviji do neke mere tudi spreminja, iz časa v čas doživlja nekakšna nihanja, neke plime in oseke... Verjetno smo zdaj v nekem trenutku, ko nam nekateri spet poskušajo dokazovati, da nismo samostojna suverena država, kot je to zapisano v ustavi SR Slovenije, temveč da smo nekaj nedoločnega, kar naj bi bilo del te Jugoslavije; nihče seveda ne pove natančno, kaj in kakšen naj bi bil ta del; očitno pa naj ta del ne bi imel vse tiste polne

suverenosti, za katero si Slovenci prizadevamo že skozi 200 let. In prav zato je v tem času prav ta politična razsežnost toliko vidnejša in toliko bolj prisotna v zavesti ljudi.

To pa se posledično izraža seveda tudi v odnosu do kulture. Mislim, da Slovenci že dolgo svojega kulturnega praznika nismo praznovali tako množično, z vsemi mogočimi prireditvami in manifestacijami, kot sedaj. Kajti to oboje – kulturno in politično – je v zavesti današnjega Slovenca združeno v neko enotno samodefincijo, v neko enotno samopojmovanje svoje identitete.

Slovenski vestnik: Je to novo samopojmovanje v nasprotju z obstoječim političnim sistemom in družbeno ureditvijo?

Matjaž Kmecl: Na to vprašanje je ta trenutek težko ustrezno odgovoriti, zagotovo pa je to neke vrste pozitiven razvoj. Kajti nobena družba, ki obstaja z eno samo idejo, z enim samim programom, ne more biti dinamična; se ne more razvijati, predvsem zaradi tega, ker vsak razvoj zahteva konkurenco, tekmovalno različnih idej, različnih programov in različnih vizij o tem, kaj naj bi družba bila, kaj naj bi bili vsi skupaj... Torej, kar se zdaj dogaja v Sloveniji, je seveda – da uporabim primerjavo – neke vrste obdobje otroške boleznitakšne nove ali nanovo nastajajoče družbe. Vendar je vse to nujno. Vseprek se govori o ustanavljanju različnih zvez, pred kratkim so npr. ustanovili demokratično zvezo, o socialdemokratski zvezi pa pravijo, da bo ustanovljena še ta mesec. Vprašanje je, kaj bodo lahko storile politično učinkovitega in programske smiselne.

Toda že to, da obstajajo, mislim, da je dobro zato, ker v družbo vnašajo neko novo politično, idejno, programsko tekmovalno dinamiko.

Slovenski vestnik: Kako se na to odziva uradna politika, kako ukrepa?

Matjaž Kmecl: Uradna politika, če s tem mislite na Zvezo komunistov, ta dogajanja pozdravlja – seveda z nekimi omejitvami, ki so vedno znova tudi izrečene: to pomeni, da ostajamo v okviru nekih socialističnih parametrov družbe in da tudi ni nikakršnega razloga, da bi morali ovreči samoupravljanje kot proces in možnost, v katerih delavec lahko vsaj do neke mere vlada ali razpolaga z rezultati svojega dela. Nekako se postavljata ti dve omejitvi, vse ostalo je odprto. Tudi organizacijsko. Sicer se govori, da naj bi vse te grupacije obstajale v okviru SZDL Slovenije kot nekakšni združeni politični organizaciji ali družini različnih zvez, od katerih vsaka ponuja svoj program ter se skuša uveljaviti, vendar se tudi že pojavljajo glasovi, da v Socialistični zvezi ne bo prostora za vse.

Slovenski vestnik: In vaše osebno mnenje?

Matjaž Kmecl: Moje osebno mnenje je, da se spuščamo na razmeroma zelo negotovo področje, kjer ne obstajajo kakšne posebne in pomembnejše zgodovinske izkušnje. Pred obdobjem recimo Gorbačova, ali pred madžarskimi in seveda našimi poskusi, ki so med vsemi najzgodnejši, ni nobenih zgledov; ni modela, po katerem bi lahko preračunavali in tehtali vnaprej, kaj bo iz tega nastalo. Treba bo iskati optimalne poti. Zagotovo pa je, da se brez razgibanega družbenega življenja, brez mož-

nosti, da se ob eno idejo postavi druga, ob en program drug program, in brez demokratičnega soodločanja vsakega posameznika-volilca ne bomo mogli razvijati dalje.

Slovenski vestnik: Slovenska in jugoslovanska politika je bila v preteklih letih glede manjšinskega vprašanja v Avstriji zelo prizanesljiva. Verjetno ne samo zaradi dobrososedskih odnosov, pač pa predvsem zaradi ekonomskih razmer. Zdaj je napovedano večje prilagajanje (ne samo mednarodnim) tržnim razmeram in mehanizmom svobodnega trga. Je treba pričakovati še večjo racionalizacijo v odnosih do manjšine?

Matjaž Kmecl: Verjetno je vprašanje odnosa do manjšin in vprašanje samozavestnejše, da ne rečem ofenzivnejše politike v zvezi z zaščito pravic slovenskih ljudi, ki živijo za mejo, vprašanje politične in s tem seveda v prvi vrsti ekonomske moči matične države – SR Slovenije in SFR Jugoslavije. Mislim, da je možnost samozavestnejše politike vgrajena že v to spodbujanje ekonomije. Kajti to naj bi obogatilo državo. Tisti hip, ko bo bogatejša, ko bo lahko tudi ekonomsko izraziteje in močneje podpirala slovensko skupnost v Avstriji oziroma v Italiji ali na Madžarskem, takrat bo taka politika lahko tudi samozavestnejša, saj bo lahko tudi več vlagala v obstoj, delo in institucionalno življenje teh manjšinskih skupnosti. Ne glede na krizo, v kakršni smo, bi z nekim smiselnim delovanjem še vedno lahko več storili tudi za samozavest in kvaliteto obstajanja teh slovenskih skupnosti za mejo.

Slovenski vestnik: Hvala za pogovor.

HEUTE
IMSLOVENSKI
VESTNIKDie Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen**Befürchtungen der Slowenen zur Schulfrage im US-Bericht über Einhaltung der Menschenrechte!**

Der US-Bericht 1988 über die Einhaltung der Menschenrechte in 169 Ländern der Erde behandelt auf sieben Seiten auch die Situation in Österreich. Im Kapitel 5 des Österreich-Teiles wird auch die Kärntner Schulfrage erwähnt und festgestellt, daß sich „im Jahr 1988 die slowenischsprachige Minderheit im Bundesland Kärnten besorgt um die Zukunft des slowenischen Unterrichtes an den lokalen Volksschulen gezeigt“ hat und die Slowenen weiters ihre Befürchtung äußerten, daß die Veränderung im

zweisprachigen Erziehungssystem, für die einige deutschsprachige Gruppen eintraten, dazu führen könnten, den Gebrauch von Slowenisch an den Volksschulen in Kärnten einzuschränken.“

Im Bericht, der Österreich die Einhaltung der Menschenrechte gegenüber seinen Minderheiten bescheinigt, wird abschließend festgestellt, daß in dieser Frage „ein Kompromiss, wenn auch nicht für beide Seiten zufriedenstellend“, gefunden wurde.

Die Tatsache, daß die Kärntner Schulfrage im Jahresbericht des US-Außenministeriums für 1988 aufscheint, zeigt, daß die Internationalisierung der Schulfrage durch die Kärntner Slowenen und die österreichweite und auch internationale Solidarität mit den Kärntner Slowenen in der Schulfrage und gegen die Trennung auch von der Signatarmacht USA mit Aufmerksamkeit registriert und die Befürchtungen der Kärntner Slowenen in den Bericht Eingang gefunden haben.

Fest für Peter Gstettner

Zu einer eindrucksvollen Manifestation der Verbundenheit gestaltete sich am Samstagabend in St. Primus/Sentprimoz das Solidaritätsfest mit dem Klagenfurter Univ.-Professor Dr. Peter Gstettner, der wegen seines Engagements für die gemeinsame zweisprachige Schule und gegen jede Art der Trennung von Schulkindern von deutschnationalen Kreisen, aber auch der offiziellen Kärntner Politik angefeindet und sogar in einen Gerichtsprozeß verwickelt wurde. Hunderte Menschen in St. Primus gaben Dr. Gstettner die Gewißheit, daß er in diesem Kampf auf die Unterstützung Hunderter, ja Tausender Demokraten in- und außerhalb Kärntens rechnen kann.

Umweltpolitik der FPO – Helikopterskiing in Salzburg

Jörg Haider scheint eine eigenartige Beziehung zur Umwelt zu haben, heißt es in einer Stellungnahme des Spitzenkandidaten des „Anderen Kärnten“, „Drugučna Koroška“ Hans Haider.

„Der Oberprivilegienkämpfer, der scheinbar für und nicht gegen Privilegien kämpft, wird, obwohl es in Österreich schon längst untersagt ist, mit Helikopterskiing im Salzburger Landtagswahlkampf auftreten. Auf jeden Maskenball folge die Demaskierung und bis zum 12. März werde Jörg Haider noch genug Gelegenheiten dazu bekommen“, meint Hans Haider in einer Presseaussendung.

„Strukturprogramm hat mit „Obir“ nichts zu tun!“

Landesfinanzreferent Max Rauscher erklärte bei der Präsentation des Strukturprogramm für den Bezirk Völkermarkt, daß dieses Programm in keinem Zusammenhang mit der Zellstofffabrik Obir in Rechberg stehe. Rauscher betonte, daß die für „Obir“ vorgesehenen Landesförderungen (rund 180 Millionen Schilling) zusätzlich in diese Region fließen würden, wenn das „Obir“-Projekt nicht realisiert werden sollte. An die Geschäftsführung des Zellstoffwerkes bzw. an Slovenija papir richtete Rauscher den Appell, den Finanzierungsplan für die Sanierung des Werkes vorzulegen, weil In-

teressenten für Betriebsansiedlungen wegen der ungewissen Situation ihre Entscheidung hinauszögerten.

Das Strukturprogramm, welches auf einer Vereinbarung zwischen dem Land Kärnten und der Österreichischen Kommunalkredit AG aus dem Vorjahr basiert, sieht günstige Finanzierungs-

darlehen (zwischen 4 bis 5,5 Prozent) für die Stärkung der Wirtschaftsstruktur (Unternehmensgründungen, -ansiedlungen und -erweiterungen, Infrastrukturinvestitionen, Forschungseinrichtungen, Technologie-Projekte usw.) vor. Für den Bezirk Völkermarkt ist ein Rahmen von rund 100 Millionen Schilling vorgesehen.

Abfindung der VAWP-Pensionisten!

Der ÖIAG-Vorstand hat gegenüber Verstaatlichtenminister Rudolf Streicher die Zusage abgegeben, den ehemaligen Arbeitnehmern der VAWP in Ferlach eine Abfindung auszu zahlen. Mit dieser Zusage ist nunmehr sichergestellt, daß diese Pensionisten die gleich hohe Abfindungszahlung wie die Mitarbeiter der Austria-Draht erhalten werden. Die Regelung betrifft rund 500 Pensionisten.

Leserabend des „Slovenski vestnik“ in Feistritz/Gail

Die Gemeindeporträts des „Slovenski vestnik“ ernten ein überwiegend positives Echo unter der Bevölkerung, wobei die objektive und überparteiliche Information aus dem jeweiligen Gemeindeleben in beiden Landessprachen sowohl das gegenseitige Verständnis zwischen den beiden Volksgruppen unterstützt, wie auch das Selbstbe-

wußtsein der Minderheit stärkt.

Dies bestätigte auch der Leserabend des „Slovenski vestnik“ am vergangenen Freitag im Gasthaus Kaiser in Feistritz im Gailtal. Anlässlich des „Gemeindeporträts Hohenthurn“ lud die Redaktion des „Slovenski vestnik“ die Leser zu einem Meinungsaustausch, der – wie

schon vorher anlässlich der Gemeindeporträts von Ferlach und Globasnitz – sehr positiv verlief. Insbesondere wurden lokale Fragen, Fragen der verstärkten Zusammenarbeit der Volksgruppenorganisation und andere Themen diskutiert.

Das nächste Gemeindeporträt wird nach der Landtagswahl im März erscheinen.

Teden slovenske drame v Kranju

Po nedavni podelitvi Prešernovih nagrad bo v Sloveniji v kratkem nov pomemben kulturni dogodek. To bo tradicionalni Teden slovenske drame, ki je vsakoletni prikaz najuspešnejših predstavitev slovenskih dramskih del v prejšnjem letu. Na letošnji prireditvi, ki bo od 16. do 25. februarja v Kranju, bo sodelovalo deset slovenskih gledališč in makedonsko gledališče iz Bitole.

Kot je zapisal selektor France Vurnik, je bil pri izboru predstav za teden slovenske drame lani nekako v zadregi, ker je imel občutek, da je v gledališkem snovanju v Sloveniji nastal nekakšen trenutni zastoj, zlasti pri predstavah z novimi besedili. Povsem drugače pa je letos, saj je bila zadnja gledališka sezona zelo bogata. V polovici slovenskih poklicnih gledališč so v minulemu letu uprizorili po dve ali celo po tri slovenske novosti ali katero izmed starejših besedil, v drugih pa vsaj po eno. Zavest, da gledališče lahko posrečeno raste le iz svojih korenin, se je že zdavnaj utrdila in postala zanesljiva spremljevalka vseh umetniških vodij oziroma oblikovalcev gledaliških repertoarjev.

Selektor je za letošnjo prireditev izbral osem predstav, in sicer pet novosti in tri predstave, ki so nastale po starejših dramskih ali tekstovnih predlogah. Med njimi je tudi edina komedija, Linhartov Matiček se ženi, v izvedbi mariborskega gledališča. Uvrstitev te komedije je toliko bolj utemeljena, ker nas bo spomnila na 200-letnico Linhartove uprizoritve Županove Micke s Kranjskimi komedijanti, s čimer je bil položen temeljni kamen za poznejše slovensko gledališko snovanje.

Koreodrama iz Ljubljane, to je alternativna skupina, ki v svojih uprizoritvah besednemu sporočanju dodaja še poseben plesno-telesno izrazni poudarek, bo v Kranju nastopila s predstavo De

profundis, oblikovane po besedilih Slavka Gruma. Celjani se bodo predstavili z Medejo Daneta Zajca, z dramo strasti in slepega obračuna. Ljubljanska Drama bo uprizorila Volčji čas ljubezni Prešernovega nagrajenca Rudija Šeliga, dramo o samorazkroju nasilnih ideoloških osnov za sožitje med spoloma. Mes-

tno gledališče ljubljansko bo nastopilo z dramo o alpinistu in filozofu Klementu Jugu, s Klementovim padcem Draga Jančarja, z dramo o nemožnosti eksistence skrajnega individualizma, pa če je še tako osebno in miselno motiviran. Atlantida Emila Filipčiča z igralci Slovenskega mladinskega gledališča bo v ta splet čustvenih in miselnih tragičnih nesporazumov vnesla ironično in groteskno komponento, medtem ko bo Evangelij po Judi Sergeja Verča v izvedbi igralcev Primorskega gledališča iz Nove Gorice odprl nov krog politične drame na alegorični ravni.

Selektor je izbral tudi predstavo Slovenskega gledališča iz Trsta, Afero Primoža Kozaka. Vendar pa je gledalci v Kranju ne bodo videli, ker je tržaški gledališčnik ne morejo več pripraviti. Videli pa bodo še dramsko sekcijo KUD Janko Premrl-Vojko iz Spodnje Idrije s predstavo Borivoja Wudlerja Perpetuum mobile, ki so jo izbrali v ZKO Slovenije, gledališče Ane Monro iz Ljubljane z delom Ali lahko predvojna striptizeta danes sploh še lahko kaj pokaže in Prešernovo gledališče iz Kranja s krstno predstavitev Božanske tragedije Emila Filipčiča ter Narodni teater iz Bitole, ki bo odigralo Svatbo Rudija Šeliga.

V okviru Tedna slovenske drame bodo podelili tradicionalno nagrado Slavka Gruma za najboljšo novo slovensko dramsko besedilo. Zanj se letos poteguje 28 del, upoštevali pa bodo tudi 4 iz lanskega ožjega izbora.

Lado Stružnik

FIDIBUS

Josef Strutz, Herbert Flattner, Gerhard Hammerschmied, Reinhard Kacianka, Hans Müller, Walther Nowotny, Engelbert Obernosterer, Josef K. Uhl in Monika Meister so avtorji prispevkov v novi izdaji kulturne revije Fidibus (zadnji letnik 1988), glasila za literaturo in literarno znanost.

Urednik Günter Kanzian vsako številko posveti določeni literarni zvrsti. Tokratno je namenil dramati. Bralcem predstavlja zajeten snop dramskih besedil, seveda kratkih. Tu je treba še naglasiti, da je težišče na besedilih Josefa Strutza, saj je v reviji zasto-

pan z osmimi eno- ali dvodejankami. Njegov je tudi uvodni esej, v katerem razmišlja, kako iz kiča napraviti umetnost, pri čemer se ustavlja pri tipu tako imenovane „ljudske umetnosti“.

V revijo Fidibus pa je vključen tudi naš likovni umetnik Rudi Benetik, ki je prispeval ilustracije. O njem je objavljena kratka biografija, iz katere je razvidna Benetikova umetniška pot, razstave in nagrade, ki jih je bil deležen doma in v tujini. Revijo Fidibus lahko kupite tudi v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, izvod stane 30, letna naročnina (4 številke) pa 100 šilingov.

Januš, Merkač in Bister novi člani PEN

PEN (kratica za poets, essayists, novelists) je neodvisno in nadstrankarsko mednarodno združenje avtorjev, ki se zavzema za osnovne humane cilje, človekove pravice ter svobodo tiska in umetniškega ustvarjanja. Po smrti Valentina Polanška je v avstrijski sekciji PEN kot predstavnik koroških slovenskih avtorjev preostalo samo še Andrej Kokot.

Od začetka februarja jih je spet več: za nove člane iz vrst slovenske narodne skupnosti so bili sprejeti Gustav Januš, France Merkač in Feliks J. Bister, v naslednjem času pa jih bo lahko še več. Na pobudo pesnika in umetnostnega fotografa Petra Paula Wipplingerja, člana predsedstva avstrijskega PEN ter predlagatelja za sprejem novih članov, avstrijski PEN vabi k sodelovanju manjšinske avtorje. V pogovoru za naš list je Wipplinger opisal izhodišča sedanjega zanimanja za avtorje, ki ne pišejo le v nemškem jeziku.

P. P. Wipplinger: Zdelo se mi je potrebno, da se v tem vprašanju nekaj premakne, da izpostavimo pojem nemške avstrijske literature in da pokažemo, da Avstrija ni samo nemškojezična dežela, temveč da obstajajo tudi druge kulturne tradicije, ki niso le dediščina večnacionalnega značaja bivše monarhije, temveč so živo prepletene z današnjo avstrijsko stvarnostjo. Vemo, da so književnosti avstrijskih manjšin, v prvi vrsti koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, razvile določeno samostojnost, vendar so v Avstriji ostale večji del izolirane, neznane. Kljub Handkejevemu posredovanju in prevajanju Lipuša in Januša, kljub raznim antologijam imam vtis, da je tovrstna literatura, recimo tu na Dunaju, celo med dobrimi poznavalci še dokaj nepoznana.

SV: Na kakšen odziv so vaše pobude naletele v vodstvu PEN?

P. P. Wipplinger: Člani odbora so bili najprej nekoliko začudeni, vendar pobude takoj pripravljene sprejeti. Prav tako kot jaz, so tudi oni v tej zadevi zaznali neki va-

kuum. Poverili so mi nalogo, da to zadevo uredim. Predlagal sem, da se med Slovenci najprej pogovorimo z Andrejem Kokotom, ki je že bil član PEN, pri Hrvatih pa s Petrom Tyranom. Tako smo lani poletni in pozneje skupno preverili razne možnosti, in s kolegom Kokotom smo za začetek sestavili listo s tremi literati – Gustavom Janušem, Francem Merkačem in Feliksom J. Bistrom. Pri slednjem se mi zdi zelo pomembno, da je zasidran na Dunaju in da bo morda lahko zavzel neko posredovalno vlogo. Za naprej hočemo seveda listo članov iz manjšin še razširiti, pri čemer pa niso predvideni skupinski pristopi – nagovoriti hočemo vsakega posebej,

Gustav Januš

meni pa je odbor poveril vlogo referenta, ki naj predstavi posameznike in njihovo delo.

SV: Kdo vse lahko postane član PEN?

P. P. Wipplinger: Brez omejitve vsakdo, ki se strinja z mednarodno charto PEN in ki se ukvarja z literaturo, pri čemer naj to ne bi bilo samo v začetniškem smislu. Literarno delovanje pa ni omejeno samo na pesništvo ali prozo, gre lahko tudi za zvrsti kot so kulturna kritika, dramaturgija ali filmska ustvarjalnost. Želel bi si čim večje zanimanje med Slovenci in Hrvatih. Ob prošnjah za članstvo se kajpada ne bomo mogli oklepati starinskih in z ničemer utemeljenih kriterijev, ki so veljavni ponekod, namreč predpisanega števila publikacij in priporočil z dveh strani; zlasti bo treba upoštevati specifično situacijo manjšin in njihovih možnosti, oziroma boljše rečeno, specifičnih ovir za razvoj literature in stanje ustreznih spremljajo-

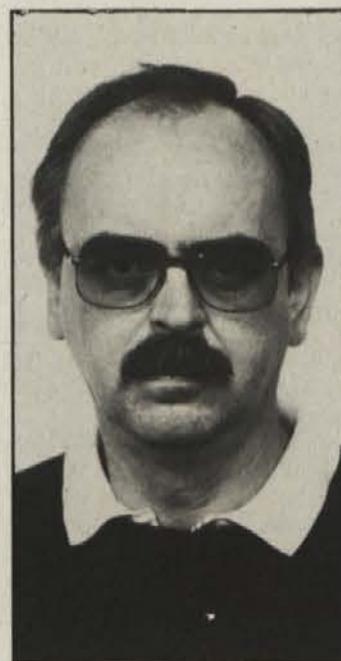
Janko Merkač

čih dejavnosti. Hrvati do zdaj recimo sploh niso imeli svoje založbe, krog bralcev med manjšino je manjši in podobno.

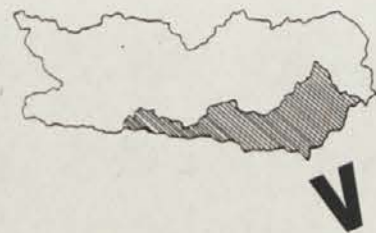
SV: Kaj lahko pri vsem tem stori PEN?

P. P. Wipplinger: Lahko si predstavljam, da bi PEN lahko pomagal pri marsikaterih problemih, ki zadevajo avtorje in njihovo literarno ustvarjanje. Pomembno bi bilo, da bi prišlo do bolj podrobnega medsebojnega spoznavanja, recimo tudi v tem smislu, da odstranimo neinformiranost, ki obstaja v raznih naših zveznih deželah; in tudi avtorji iz kroga manjšin bi lahko med seboj – na primer v okviru delovnega krožka – navezali tesnejše stike. Ne samo z literarnimi večeri, temveč tudi z diskusijo o problemih literarnega ustvarjanja in sprejemanja avstrijske stvarnosti, ali s pomočjo skupnih delovnih projektov. Vključevali bi lahko celo avtorje, ki izhajajo iz vrst prve ali druge generacije tujih delavcev, Jugoslovancev, Turkov, ki živijo in ustvarjajo v Avstriji. Saj to vse je dejansko avstrijska stvarnost tudi v literaturi, to je nekaj specifično avstrijskega. Mislim, da bo s takim delom mogoče najti tudi nove možnosti za objavljanje literarnih del.

SV: Hvala za pogovor.

P. P. Wipplinger

V ZRCALU

Nejasnosti in nesoglasja ob ustrelitvi Norberta Erata

BELJAK. – V zvezi z ustrelitvijo beljaškega delavca Norberta Erata, ki je v soboto, 4. februarja z avtom dirjal po Beljaku in ga je ustavil šele strel iz žandarmerijske pištole, ki ga je smrtno ranil v tilnik, sodne preiskave še tečejo. Preiskovalna komisija na čelu z državnim tožilcem dr. Mirkom Borotschnigom je že prejšno nedeljo na kraju dogodka izvedla prvo preiskavo in pose predala pristojnim sodnim oblastem. Sodstvo bo moralo predvsem razjasniti, ali je bila v tem primeru uporaba strelnega orožja upravičena. Razjasniti pa bo treba tudi vrsto drugih neznank in nesoglasij. Kako je bilo mogoče, da so krogle namerjene menda v gume avtomobila, prebile šipo in od zadaj smrtno ranile voznika. Zakaj je (kot trdi priča) žandarmerija poklicala rešilni avto čez več kot četrt ure? Kako je bilo mogoče, da je ena izmed krogel „zašla“ v sosednjo šolo (Friedensschule), prebila šipo, se odbijala od sten razreda in nato padla –

Kaj delati?

CELOVEC. – Koroška trgovska zbornica tudi letos vabi koroško mladino v poslopje WIFI v Celovcu, kjer jo bodo v času od 21. do 24. februarja informirali o možnostih poklicnega izobraževanja. Lani se je te možnosti poslužilo kar 5000 mladih. Na trgovski zbornici pravijo, da hočejo s to akcijo nuditi mladini vpogled v poklice, ki so izgledni za bodočnost.

Vprašanje odpravnine delavcem v Borovljah je končno razrešeno

BOROVLJE. – Za vse tiste, ki so zgubili delo ob zaprtju podržavljenih podjetij Kestag in Austria-Draht, oziroma za upokojene podjetja VAWP vprašanje odpravnin ni bilo rešeno v enaki meri. Pogajanja so se vedno znova zavlačevala, pa čeprav je bilo zaradi neizplačane odpravnine prizadetih nad 500 nekdanjih boroveljskih delavcev. Po boroveljskem obisku zveznega ministra Streicherja, ki je pristojen za podržavljena podjetja, je zdaj predsedstvo ÖIAG končno sklenilo, da izplača odpravnino tudi nekdanjim delavcem VAWP, tako da bodo „optično krivico“, kakor je ta problem na tiskovni konferenci poimenoval Streicher, odpravili.

zaradi semestralnih počitnic – v prazen razred.

Prebivalstvo vznemirja tudi vprašanje, zakaj je žandarmerija o uporabi strelnega orožja šele čez nekaj ur obvestila pristojnega državnega tožilca, sodnika in varnostno direkcijo. Žandarmerijski inšpektor Wilfried Lederer, ki je streljal v umrlega voznika, je še v službi in čaka na sodno obravnavo. Usoda svojcev ustreljenega Erata pa je zaskrbljujoča, saj je Angelika Karl z dvema njegovima otrokoma, Michaelo in Manuelom, ostala brez vsakršnih sredstev.

Draga sanacija jez v Malti

MALTA. – Avstrijske dravske elektrarne (ÖDK) so sklenile, da bodo dokončno sanirale Kölnbreinski jezik v dolini reke Malte. Kot je znano, imajo v Malti jezom že od vsega začetka dalje velike težave, ker dosedanja konstrukcija očitno ni zdržala velikega vodnega pritiska ob polnem zajezenju. Doslej so za razne poskuse sanacije porabili že več sto milijonov šilingov, zdaj sprejeta varianta, ki jo je v sodelovanju z avstrijskimi eksperti izdelal švicarski strokovnjak dr. Lombardi, pa bo stala približno milijardo šilingov. Pri ÖDK poudarjajo, da bodo skoraj 70 odstotkov vseh potrebnih gradbenih del opravile domače firme. Za elektrarne v Šentandražu pa so sklenili, da bodo okolico oskrbovali z daljinskimi ogrevanjem.

Streicher je v Borovljah tudi podpisal pogodbo, s katero je lastninska pravica nad prostim arealom prešla na VAWP. Doslej je namreč to pravico imela še Austria-Draht, kar je pomenilo, da VAWP niti ni imela dovoljenja za uporabo dovoznih poti.

Streicher pa je na tiskovni konferenci govoril tudi o še edinem preostalem podržavljenem podjetju v tem predelu, o tovarni orodja VAWP. To podjetje bo tudi letos še obratovalo z občutno izgubo, toda za leto 1990 je Streicher že napovedal prvi dobiček ob le nekoliko povečanem skupnem prometu. Dodal pa je tudi, da se bo ta napoved uresničila le tedaj, če se prognoستي niso zmotili...

Feliks J. Bister

V vertikalni je njegovo življenje

Tadej Slabe – plezalec in raziskovalec

Športno plezanje sicer nima dolgega izročila, zato pa je njegov razmah toliko bolj silovit. Nekatere države je zajela prava plezalska histerija, hkrati pa ta šport trka tudi na vrata olimpijskih iger.

Z novimi športi se pojavijo tudi novi junaki in Slovenci imamo tudi med plezalci imena, na katera smo upravičeno lahko ponosni.

Sem sodi tudi 29-letni Ljubljčan Tadej Slabe. Sicer se Tedi, kot ga imenujemo prijatelji, ukvarja s preučevanjem slovenskega podzemnega sveta, kajti kot bodoči magister geografije je zaposlen na postojnskem Inštitutu za raziskovanje Krasa. Prosti čas pa preživi v previsnih skalah sončne Primorske; na Črnem kalu, Mišni peči, Ospu...

Prej je najraje igral košarko. „Potem so me začeli zanimati fantje, ki so poplezavali na kamnitih zidovih ljubljanskih Šanc. Poskusil sem še sam – in občutil da me navpičnica priklepa nase z neznan-sko silo.“

Kmalu se je bil pridružil „novi“ generaciji slovenskih plezalcev, katerih moč, okretnost in volja je že zdavnaj preseglata tisto „skrajno mejo človekovih zmogljivosti“ – zgornjo šesto stopnjo. Spominja se osapskega „Nepotirja“, takrat menda ocenjenega celo s VII, smeri, ki so jo zaman naskakovali tudi nekateri tujci. Poskusil je še on in z lahkoto prišel čez.

Tadej Slabe je tudi prvi jugoslovanski plezalec, ki je posegel po deseti stopnji. Bil je to leta 1985 v znani smeri „Zombie“ v zahodno-nemškem Althmuhlthalu. Potem so se „desetke“ kar vrstile: „Sales temps pour les caves“, „Periphery“, „Tet du

chien“...

Predlani je odšel v avstralski Mt. Arapiles. Premagal je „Masado“ in obljubil, da se še vrne – preplezat slovito „Lord of the Rings“ z oceno X. Lani je obljubno izpolnil. Tedi se je izkazal tudi kot uspešen tekmovalni plezalec. Povsod, kamor pride, požanje simpatije publike in tekmovalcev, tako zaradi izjemne lahkotnosti in elegancije pri obladovanju previsov kot tudi zaradi svoje blage narave; skromnosti in priljudnosti.

Tadej Slabe je danes vzor številnim mlajšim slovenskim plezalskim rodovom. Kdaj bo presegel „magično deseto

stopnjo“ je morda le še vprašanje časa.

Matej Šurc

Tadej Slabe je izbran tudi v prvo moško plezalsko reprezentanco Jugoslavije, ki bo letos zastopala Jugoslavijo na plezalnih tekmovanjih za svetovni pokal. Njegovo spretnost v premagovanju previsov pa bo kmalu lahko občudoval sam predsednik olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch, ko se bodo sredi marca na umetni steni zagrebske dvorane Doma športov predstavili najboljši plezalci. Športno plezanje bo namreč leta 1992 uvrščeno kot demonstracijska disciplina tudi v letne olimpijske igre v Barceloni.

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu

Objava

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk, umetnost in šport naj starši svoje otroke, za katere želijo, da bodo v šolskem letu 1989/90 obiskovali gimnazijo, prijavijo takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 6. do 28. 2. 1989, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Uradne ure so vsak dan od 7.30 do 16.00, ob petkih do 13.00. Ob prijavi za sprejem je treba ravnateljstvu predložiti spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz o avstrijskem državljanstvu.

2. Učenci bodo morali opravljati sprejemne izpite le v izjemnih primerih, in sicer iz slovenščine, nemščine in matematike. Odločilno bo letno spričevalo. Termin za sprejemne izpite: sreda, 5. julija 1989.

3. Konec maja 1989 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije starše pravočasno obvestilo o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

4. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.

5. Za vstop v višje razrede veljajo podobna pravila. V tem primeru je priporočljiv razgovor z ravnateljem. V gimnazijo je možen tudi prestop iz glavne šole.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Pl. 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

ravnatelj: dr. Reginald Vospernik 1. r.

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 10. 2. 1989

		dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$	12,70	13,30
za 1 angleški funt	£	22,40	23,60
za 100 franc. frankov	f	202,00	212,00
za 100 ital. lir	Lit	0,94	0,99
za 100 dinarjev	DIN	0,14	0,22
za 100 švic. frankov	sfr	817,00	837,00
za 100 holand. guldov	Hfl	615,00	631,00
za 100 nemških mark	DM	694,00	711,00

Posredujeta: Posojilnica-Bank
Zveza-Bank, Celovec

LOTTO

TOTO

16 20 27 32 36 37 (4)
Joker: 902119

11X XXX 22X XIX
Stava: 4:3, 2:0, 2:2, 0:0

b. j.

b. j.

Čitajte
in širite.

SLOVENSKI
VESTNIK

Ivan Dolenc

Za dolar človečnosti

Kako natančno so ga v teh dolgih mesecih spoznali, čeprav so ga merili in božali in poljubljani samo v spominu. Tako daleč je prišlo, da so pripravljene plačati zanj najvišjo ceno – in nikar ne poskušajmo naštetih vse tisto, kar spada v to ceno. Morali bi menda zvrstiti prav vse, kar jim je še preostalo.

Ali Kanadčani vedo o tem? ali poznajo našo bolečino in razumejo, kaj je tisto, kar nam tako zelo manjka? so se spraševali priseljenci.

Ali vedo, da lahko pomeni „doma“ zdravemu človeku

prav vse na svetu? Posebno še takemu, ki je kdaj svoj „doma“ izgubil?

Na železniških tračnicah tam zunaj so se jeli premikati dolgi potniški vagoni. To je bilo prvo opozorilo, da bo priseljenjski vlak kmalu pripravljen za odhod. Neki mladenič s čepico na glavi je tiho, na kolenih prav tiho raztegnil harmoniko:

„...Tam, kjer rože cvetijo, tam, kjer trate zelenijo, – tam sem nekoč bil doma...“

Vlak je zdrvel skozi večer vzdolž atlantske obale. Vsi

potniki so bili pri oknih in se niso mogli načuditi barvam enoličnih enonadstropnih hiš, ki so švigale mimo. Te nenavadne hiše, še najbolj podobne letoviščarskim vilam ob sredozemski obali, so bile zelene in modre in rdeče in rumene in bele in rjave.

Za prvim in drugim nasejlem se je potem zvrstila kamnita puščava, tu in tam jo je presekala nizek, redek gozd. Za njo ni bilo nobene naselja več. Pisk lokomotive je poslej zvenel votlo in grozljivo v vsej tej praznini.

V vozovih so se prizgale luči. Zunaj ni bilo več videti.

Potniki so posedli po udobnih naslanjačih z mizicami pred seboj. V svojem nemiru niso vedeli kaj boljšega početi, zato so spet jedli. Odpirali so sardine in mesne konzerve in pobožno goltali kot svila mehki beli kruh. Požirali so počasi in v rokah vrteli prazne zavitke s prilepljeno ceno na vidnem mestu. Obrazi so razodevali,

da se smehljajo v svojih mislih, ki jim pravijo, da ne bodo več lačni.

Mnogi so se čez čas dvignili in se odpravili po vlaku na ogled. Hoteli so videti točilnico, kjer si bodo zjutraj lahko kupili kavo ali čaj. Ali pa so se hoteli prepričati, da vsa tista množica ljudi, ki se je usula pred urami z ladje na kopno, zares drvi zdaj z njimi vred na kanadski Zahod.

Šest nas je sedelo in dremalo v obeh oddelkih na sredini vagona. Na moji strani je porinil vse štiri od sebe Zagrebčan Zlatko. Med prsti je še vedno vrtel pismo, v katerem je bil zapisan naslov njegovega brata v Torontu. Gledal je skozi okno v noč in avtomatično zamomljal, kot da nadaljuje naš pogovor iz poslednje noči na ladji:

„Vse bo še dobro, fantje!“

Na ladji pa smo se proti jutranji uri pogovarjali o svojih skrbeh za naše žene in otroke v Jugoslaviji. Zlatko je jokal na ves glas in zapravljal za naše pivo zadnjih deset

dolarjev, ki jih je imel od svojega brata, samo da se je pomiril. S palube je videl kopno, v Torontu ga je čakalo službeno mesto v neki tovarni televizorjev, ostala mu je torej samo še ta velika skrb. Imel je dobro srce. Stresel je svoje debelušasto telo, z roko si je šel po svoji pleši in še enkrat odprl usta:

„Tudi to bomo preživeli, fantje!“

Martin, ociviljeni duhovnik z Dolenjske, je molčal. Bil je edini med nami, ki se je bližal štiridesetemu letu in ki se ni več vnel ob sleherni priložnosti. Na Atlantiku nam je povedal, da so mu leta skrivanja po domačih štalah in kletah zaprla usta. Zagotovil pa nam je, da ni imel nič opraviti z vojno. Pregarjan da je bil zaradi vere. Iz levega žepa v usnjenem plašču so mu molieli krajci cerkvene knjige, vendar nas tudi s tem ni niti enkrat gnjavil.

(dalje prihodnjic)

Vestnikov večer na Ziljski Bistrici

Gospodarske potrebe občine Straja vas, problemi s cestami, dosežki zahajskih skakalcev, neenotnost v slovenski politiki, bližnje deželnozborske volitve in druga vprašanja so bila v ospredju tretjega „Vestnikovega večera“, ki je bil tokrat v gostilni Kaiser na Ziljski Bistrici.

Tudi naš tretji večer, ki jih prirejamo ob izhajanju občinskih portretov, je potrdil, da bralci s simpatijo spremljajo te težiščne priloge, ki jih v predstavljeni občini prejmejo vsi domovi. Do podobnih izkušenj smo prišli prej v

Borovljah in Globasnici. Občani – in ne le naročniki Slovenskega vestnika – pozitivno ocenjujejo objektivna poročila o političnem, gospodarskem, kulturnem in športnem dogajanju v svoji občini. Dobro odmeva tudi nadstrankarska usmeritev, ki omogoča neobremenjene pogovore z zastopniki vseh občinskih frakcij. V oceni občinskega portreta je podžupan Janko Zwitter med drugim dejal, da tak način poročanja v obeh jezikih gotovo pripomore k medsebojnemu spoštovanju v občini.

Zbranim bralcem Slovenskega vestnika je uvodoma o pomenu pogostejšega in obširnejšega informiranja prebivalstva s strani slovenskih občil spregovoril glavni urednik Ivan P. Lukan. Premoč dnevnih informacij v nemškem jeziku je tako velika, da je lahko eden izmed odgovorov s slovenske strani le dvakrat tedensko izhajanje Slovenskega vestnika. Kak skupen slovenski dnevnik je trenutno še neuresničljiv,

Živahna diskusija na večeru Slovenskega vestnika na Ziljski Bistrici

foto: Vinka Wieser

Lieber Leser!

Auf Ersuchen der Wahlplattform „Das andere Kärnten/Drugačna Koroška“ finden Sie in der heutigen Ausgabe des „Slovenski vestnik“ Spendenerlagscheine für diese wahlwerbende Liste beigelegt.

čepprav je hkrati tudi upravičena želja številnih Slovencev na Koroškem. Lukan je spregovoril tudi o trenutnem poročanju v volilnem boju za deželnozborske volitve. V njem se prav gotovo izraža določena naklonjenost do volilne grupacije „Drugačna Koroška“, vendar bodo v Slovenskem vestniku, kot tudi že v prejšnjih letih, imeli možnost tudi zastopniki drugih strank. Stališče do volitev pa bo Zveza slovenskih organizacij sprejela v drugi polovici

februarja.

Navzoči so ostro kritizirali organizacijsko razcepljenost koroških Slovencev in seveda tudi stanje na področju informiranja, saj oba časopisa pogosto poročata podobno, ob drugih priložnostih pa si popolnoma nasprotujeta. Želja po skupnem listu je bila res nepreslišna, čeprav je bilo dosti dvomov o uresničitvi želje. Poudarjena je bila tudi želja po bolj rednem poročanju o (morda tudi malih) dosežkih ŠD Zahome.

Tudi na tem večeru so pripomnili, da pre malo poročamo o kmečkih vprašanjih. O kandidaturi Drugačne Koroške so udeleženci razpravljali dokaj kritično. Mnenje bi lahko strnili takole: „Ne dajemo nobenih priporočil, vsak naj voli po svoje.“

„Občinski portret Straja vas“ je bil vsekakor koristen za slovensko samozavest, za medsebojno spoštovanje, opozoril pa je tudi na potrebo po bolj rednem poročanju z Zilje.

Vstop v ES – odpoved osnovnim temeljem

V Avstriji je nastal fenomen, da v bistvu vsak posameznik po svoje razmišlja o morebitnem vstopu v Evropsko skupnost, nihče pa nima celotnega pregleda, kaj bi se iz tega dejansko lahko izcimilo, oziroma kakšne posledice za Avstrijo in njene prebivalce bi imela popolna vključitev v ES. Nekaterim torej manjka vpogled, vsem pa še celoten pregled. To pa predvsem zato, ker tudi strokovnjaki z raznih področij informirajo javnost le enostransko, kompleksne ali splošne razprave pa ni. Tako prihaja tudi do različnih stališč raznih poklicnih skupin, kar se je pokazalo tudi ob primeru podijske diskusije v Velikovu.

ANDREJ MOHAR

Diskusijo, ki jo je pripravila Interesna skupnost mladih kmetov iz Dobrle vasi skupaj z več ustanovami, med njimi tudi s Kmečko izobraževalno skupnostjo, je odlikoval širok spekter sodelujočih strokovnjakov s področja kmetijstva, turizma, gospodarstva in drugih.

Zastopnik dobrolske iniciative Tomitz je v uvodu predstavil rezultate povpraševanja med kmeti na temo Evropske skupnosti. Pri tem

se je pokazalo, da skoraj 70% vseh povprašanih kmetov ni imelo natančnejših predstav o relacijah, ki bi jih pomenil oziroma povzročil vstop Avstrije v ES, kljub temu pa je 53% povprašanih s splošno gospodarskega vidika vstop zagovarjalo. Le za ožje področje kmetijstva med samimi kmeti prevladujejo pomisleki in skrb: kar 76% vseh anketiranih z vidika posledic za kmetijstvo vstop odklanja.

Anton Kofler, član parlamentarnega kluba zelenih, je to široko odklanjanje vstopa z vidika kmetijstva razlagal s

tem, da bi ob vstopu Avstrije v ES že tako vsi utrpeli škodo. Mali in šibkejši kmetje bi bili prisiljeni opustiti svoje kmetije, ker ob okrepljeni konkurenci velekmotov iz evropskega prostora ne bi mogli obstajati, slabše pa bi bilo tudi za potrošnike kmetijskih proizvodov, saj bi tudi v Avstriji začela veljati razna določila ES, ki npr. dopuščajo višjo stopnjo kemičnih primesi v raznih krmilih ali gnojilih.

Tudi dr. Ernest Gröblacher iz kmetijske zbornice je opozoril na negativne posledice za avstrijsko kmetijstvo. To je podkrepil z rezultati študije gospodarskega raziskovalnega inštituta, ki samo na področju kmetijstva predvidevajo manjši letni dohodek v višini 4 milijarde šilingov. Škoda bi utrpeli, je dejal Gröblacher, predvsem ob manjšin količinah prodanega žita (-20%), svinjskega mesa (-20%) in mleka

(-7%), zvečan dohodek bi dosegali edino pri prodaji lesa in goveje živine.

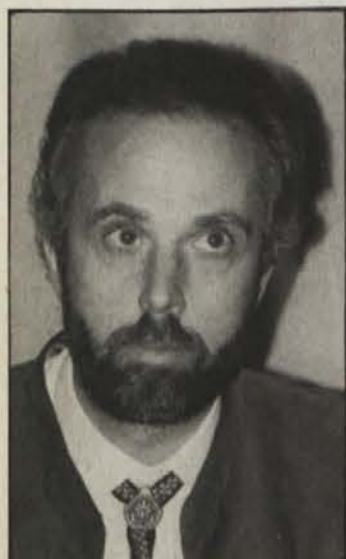
Z drugega vidika se je temeljito lotil dr. Friedrich Zimmermann s celovške univerze. Kot sodelavec raziskovalnega projekta Akademije znanosti je ponazoril vsaj najosnovnejše posledice morebitnega vstopa Avstrije v ES. Dejaj je, da bi bile ob dejstvu, da v Avstriji tako v turizmu kot tudi v splošnem gospodarstvu prevladuje struktura malih in srednjih podjetij, posledice porazne. Odločamo se torej lahko le med dvema potema: ali ohranimo avstrijske strukture ali pa jih v celoti uničimo. Po Zimmermannovem mnenju bi polno članstvo Avstrije v ES povzročilo, da bi srednje strukture popolnoma propadle, da pa bi hkrati npr. v turističnih centrih popoln monopol prevzela mednarodna združenja hotelirjev, ki bi v današnje lepe pokrajine vnesla betonsko enoličnost, hkrati pa pospešila propadanje današnje kulturne podobe celih regij.

Edini zagovornik takojšnjega vstopa je bil kajpada dr. Arnulf Schatzmayr iz trgovske zbornice, ki je poudarjal le to, da so si socialni partnerji v Avstriji menda že tako enotni o tem, da se je treba vključiti v ES. Gospodarstvo da bi doživelo razcvet, ker bi lahko nastopalo na vsem evropskem trgu, sicer pa da mu grozi pogin.

Schatzmayr je dejal, da bi morala Avstrija torej za vsako ceno čimprej v ES. Ravno v tem pa mu je najostreje in najtehtnejše ugovar-

jal Wolfgang Mayerhofer, ki je poleg negativnih posledic za kmetijstvo še posebej izpostavil dejstvo, da bi se Avstrija v primeru vstopa v ES morala odpovedati tudi statusu trajne nevtralnosti. Dejaj je, da ni čuda, da so večina držav-članice ES tudi članice NATO. Zatorej bi se morala Avstrija v primeru vključitve podrediti tudi zakonodaji ES, ki je po njenem pravilniku nadrejena zakonodaji posameznih članic. Torej bi o nevtralnosti Avstrije odločalo evropsko sodišče, kar bi hkrati tudi pomenilo, da bi se Avstrija morala odpovedati osnovnim temeljem svojega obstoja, saj je bila njena ponovna vzpostavitev pogojena s podpisom državne pogodbe, ki vsebuje njeno trajno nevtralnost.

Torej dovolj vzrokov, da naj Avstrija sicer sodeluje z evropskimi državami, nikaikor pa naj se ne včlani v ES. Cilj diskusije, da javnost spozna pomisleke in zadržke, je bil uresničen, čeprav bo zagotovo potrebnih še mnogo takih in podobnih razprav.

dr. Friedrich Zimmermann

dr. Ernest Gröblacher

Wolfgang Mayerhofer

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telefax (0 463) 51 43 00-71, telex 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 70.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 3.600.000 dinarjev.

Hitre sanke

SLOVENSKI VESTNIK
ŠPORT

SŠK Obir je moral dolgo čakati na izvedbo prve sankške tekme v tej zimi. Toda tokrat je uspel: bilo je mnogo tekmovalcev, veliko gledalcev in tudi veselja...

Znano je, da je ljudska sankška tekma vedno znova velik dogodek za športnike in tudi navdušene „amaterje“. Toda če k temu dodamo še mesece dolgo čakanje na prvo tekmo, postane prireditelj pravi ljudski praznik. Tako je bilo tudi v nedeljo v Lepeni, kjer je SŠK Obir priredil svojo ljudsko tekmo. Poleg Obirjevih specialistov, ki so se vsi po vrsti v zadnjih letih in tudi letos izkazali na avstrijskih tekmovaljih, se je na sankališču pred Rastočnikom pojavilo tudi mnogo domačinov, ki so enostavno hoteli sodelovati: na štartu je bilo kar 57 tekmovalcev, tekmovali pa so v 12 skupinah.

Tekmovalno vzdušje je bilo na višini! Borba za mesta je bila napeta vse do zadnjega, saj je ravni del proge terjal celo žrtve med „prominentnimi“ tekmovalci. Nič čudnega

torej, če so se sani amaterjev povsem nehote za nekaj časa celo ustavile. Glavno pa je bilo, da so se tekmovalci in gledalci dobro zabavali in se poveselili tudi ob podelitvi nagrad.

Športno je najbolj presenetila prejšnja koroška prvakinja Regina Smrtnik, ki se je po skoraj treh letih vrnila na sankališče in se kar takoj spet povzpela na prvo mesto. Pa naj še objavimo najboljše: Regina Smrtnik (ženske), Izidor Karničar (moški), Aleksandra Urbančič (deklince), Toni Kogoj (fantje), Vera Haderlap (mladinke), Raimund Sadovnik (mladinci), Klavdija Miklau (juniorke), Rudi Karničar (juniorji), Rosemarie Kogoj (seniorke), Miha Travnik (seniorji), Flori Miklau (starejši seniorji), Jozi Karničar/Izidor Karničar (dvojice).

Uspešna tekmovalca SŠK Obir: Adi Miklau in sestra Klavdija.

Prvenstvo skakalcev

Avstrijsko prvenstvo v smučarskih skokih Zahomčanom v celoti ni prineslo zaželenih uspehov. Le Franci Wiegele v splošnem razredu je s četrtem mestom lahko zadovoljen. Pri mladincih in šolarjih pa je bilo čutiti, da niso imeli pravih možnosti za trening na snegu. Med najboljše se je uvrstil le Herwig Millonig s 6. mestom pri starejših mladincih.

Na normalni skakalnici v St. Aegydu na Nižjem Avstrijskem je 5. februarja naslov avstrijskega prvaka osvojil Werner Haim pred Güntherjem Strannerjem in Franzem Neuländtnerjem, ki se je s to uvrstitvijo dokončno uvrstil za svetovno prvenstvo v Lahtiju. Franci Wiegele je bil s 4. mestom še pred Vettorijem (5.), Felderjem (9.) in Kuttinom (10.).

Minuli konec tedna pa so se za avstrijske naslove v štajerskem Eisenerzu borili mladinci in šolarji. Najboljši so bili skakalci s Tirolske in Predarlske. Najboljši Koro-

sec je bil pri mlajših mladincih Richard Fuchs kot 3., Herwig Millonig pa je bil s 6. mestom pri starejših mladincih najboljši Zahomčan.

Ostali rezultati: Mladinci I: 9. Christian Moser, 11. Peter Rausch, 13. Günter Kaiser, 24. Christofer Knes. **Mladinci II:** 1. Steiner Markus (Tirolska), 6. Herwig Millonig, 9. Martin Wiegele, 14. Hannes Frank. **Šolarji I:** 1. Richard Feidl (T), 23. Robert Moser. **Šolarji II:** 1. Andreas Zunzer (Predarlska), 8. Thomas Kuglitsch, 18. Manfred Schnabl. V skokih za evropski pokal na Madžarskem je Pavel Erat iz Zahomca z 202,1 točke osvojil 2. mesto za Robertom Leonhardtom (ZRN, 213,0).

Konec sanj...

Nepričakovan poraz in konec sanj o prvaku za ekipo šahistov SŠZ/Posojilnica II. Amrusch, Laussegger in Co. so v nedeljo izgubili presenetljivo visoko proti Grabštanju z 2,5:5,5 in tako doživeli prvi poraz v letošnjem prvenstvu. Zdaj lahko slovenski šahisti osvojijo le še naslov viceprvaka!

TERMINI

NAMIZNI TENIS

Ponedeljek, 20. 2.: NTK Celovec I – Podkarnos (Mlad. dom, 19). **SANKANJE**

Nedelja, 19. 2.: Veleslalom SPD Zarje (Rastočnik, 13).

ŠAH

Sobota, 18. 2. 1989: SŠZ Cartrans I – RBB Wolfsberg I (Koren, 15).

Nierlichu 2. zlato

Avstrijec Rudi Nierlich (na sliki pri počastitvi zmagovalcev slaloma) je edini smučar, ki si je na svetovnem prvenstvu v Vailu priboril dve zlati kolajni. Medtem ko je bila njegova zmaga v super veleslalomu pravzaprav le potrditev letošnjih izidov v svetovnem pokalu, pa je le nekoliko presenetilo, da je stopil na najvišjo stopnico tudi v slalomu. Nierlichova zlata kolajna v slalomu pa je hkrati tudi prvi naslov svetovnega prvaka za Avstrijca v

moškem slalomu po 25-ih letih. Jasno, da ga zdaj občudujejo tudi ameriški novinarji, ki so še pred prvenstvom napovedovali, da bo pri moških vsa odličja pobral Marc Girardelli.

Tudi na letošnjem svetovnem prvenstvu je bila moštveno najmočnejša Švica, saj je v zadnji ženski konkurenci naslov svetovne prvakinje osvojila Vreni Schneider, ki se je v slalomu in kombinaciji morala zadovoljiti le z drugim mestom. Na drugem mestu v skupnem seštevku so Avstrijci, saj je poleg dveh prvih mest Rudija Nierlicha zmagala tudi Ulrike Maier, Sigrid Wolf in Helmut Mayer sta osvojila srebro, Günter Mader pa bron. Tudi Jugoslavija je dobro zastopana na lestvici najboljših smučarskih držav, saj je z 1 zlato (Mateja Svet) in eno bronasto kolajno (Tomaž Čizman) na četrtem mestu skupnega seštevka.

Kolajne – Vail

država	zl.	sr.	br.
Švica	3	5	3
Avstrija	3	2	1
ZRN	1	1	2
ZDA	1	0	1
Jugoslavija	1	0	1
Luksemburg	1	0	1
Francija	0	1	1
Kanada	0	1	0

ŠAHOVSKA RUBRIKA

Svetovni prvak Kasparov je po zmagi na prvenstvu SZ (naslov je delil s Karpovom) sodeloval tudi na 3. turnirju za svetovni pokal v Reykjaviku, kjer pa je doživel neprijeten poraz z rojakom, mladim Sokolovom.

Za ljubitelje šaha komentiramo dve poziciji iz partij svetovnega prvaka Kasparova.

BELJAVSKI-KASPAROV (Belfort 1988)

Po žrtvi figure je na diagramu št. 1 pozicija po 20.

potezi belega Td7. Beljavski grozi 21. De7 s hitro odločitvijo, vendar pa Kasparov pripravlja zanimivo protiigro. **20... De8!** edina obrambna poteza. **21. Te7 Lh6!** Prvo presenečenje za belega. Kralj mora na polje bl in črni pripravlja še nova presenečenja. **22. Kbl Td8!** Beljavski je zagotovo spregledal to močno potezo. **23. Td6 Dc6! Ko je izgledalo, da je Kasparov izgubljen, se je na šahovnici pokazala slabost prve vrste – beli ne sme vzeti ne dame in tudi ne lovca. Sledilo je še: 24. a3 Td6: 25. ed6 Dd6: 26. ab4 cb4 27. De4 b3 in beli se je vdal. Izredna zaključna kombinacija!**

SOKOLOV-KASPAROV (Reykjavik 1988)

Na diagramu št. 2 je pozicija, ki je nastala po 34 potezah brezkompromisne borbe v siciljanski obrambi. Kasparov je s potezo **34...b3** žrtvo-

val kmeta za odprto c linijo. Sokolov je hrabro nadaljeval **35. cb3** in po **35...Le36. Td2** je Kasparov vzel strupenega kmeta **36...Dg5?!.** Sokolov je z odličnim manevrom dame **37. De3!** postavil črnega pred nerešljive probleme. Po umiku lovca **37...Lh5?** je sledilo **38. Tf8+!** in svetovni prvak je ostal brez dame ter še nadaljeval **38...Tf8: 39. Dg5: Sg4 40. Sc3 Le5 41. h3 Lf4 42. De7 Tce8 43. Dd7 Se3 44. Tf2** in črni se je vdal!

Silvo Kovač

